

Sorry!
The lifestyle you
ordered is currently
out of stock

Opwarming klimaat
kost half miljoen mensenlevens

**Eet lokaal,
oogst globaal**

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:

COMMUNICATIEDIENST: Marjan Cauwenberg,
Tine Lommez en Carolien Van Loon

EDUCATIECEL: Bart Demedts

ZUIDCEL: Kris Vanslambrouck

BELEIDSCEL: Sarah Lamote en Line Rich

EINDREDACTIE: Eddy Maes

CONCEPT EN REALISATIE:

Metronoom, Antwerpen

FOTO VOORPAGINA:

Flickr4foot2

DRUK:

Gevaert Printing, Zwevezele

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Bogdan Vanden Berghe
Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel

REDACTIE:

Pagina 11
Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel
Tel. 02 536 11 16
Fax 02 536 19 02
e-mail pagina11@11.be
www.11.be

NATIONAAL SECRETARIAAT:

11.11.11
Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel
Tel. 02 536 11 11
Fax 02 536 19 10

PROVINCIALE SECRETARIATEN:

11.11.11 ANTWERPEN
Patriottenstraat 27, 2600 Berchem
Tel. 03 281 06 62
Fax 03 281 06 89
e-mail antwerpen@11.be

11.11.11 LIMBURG
Bedrijfsstraat 10, bus 11, 3500 Hasselt
Tel. 011 87 14 80
Fax 011 85 14 93
e-mail limburg@11.be

11.11.11 OOST-VLAANDEREN
Dok Noord 4, E 102, 9000 Gent
Tel. 09 233 02 03
Fax 09 233 94 84
e-mail oost-vlaanderen@11.be

11.11.11 VLAAMS-BRABANT/BRUSSEL
Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel
Tel. 02 536 11 53 of 02 536 11 33
Fax 02 536 19 01
e-mail brabant@11.be

11.11.11 WEST-VLAANDEREN
Hugo Verrieststraat 22, 8800 Roeselare
Tel. 051 24 06 13
Fax 051 24 08 39
e-mail west-vlaanderen@11.be

Overname van (delen van) artikelen
is toegestaan, mits bronvermelding.

Over dame blanche en zo

We hadden het veld moeten opstormen en iedereen een rode kaart presenteren. Spelers, bestuur, supporters, Dehaene, Leterme, Di Rupo en alle andere ballenrapers ... iedereen naar de kleedkamers en naar huis. 5-0 of 0-5, maakt ons niet uit. Gedaan daarmee. Voetballen op een verwarmde grasmatten. 50.000 euro opstoken om in putje winter een matchke te spelen. Waar zijn we mee bezig?

Dat hadden we moeten doen. Een open doelkans voor een klimaatcampagne. Maar het bleef bij enkele gezapige beschouwingen in de krant. Alwaar de directeur van de Pro League zich verwonderd afvraagt of de supporters zich nu schuldig moeten voelen.

Schuldig? De man kent de zwakke plek van het middenveld (het maatschappelijke dan). Dat we geen raad weten met dat 'schuldig voelen'. Op zowat elke vergadering hoor ik dat we niet de beweging 'met het vingertje' mogen zijn. En dan gaat het niet eens over onze middenvinger. Culpabiliseren is uit den boze. En wel om twee redenen. Je kan mensen niet individueel met de vinger wijzen en ze zouden het ook niet pikken.

Met "wij verbruiken, zij betalen de rekening" heb ik inderdaad gemerkt dat er mensen zijn die het niet pikken. Die gaan dan kwaad op hun klavier tokkelen. Of ze zich nu moeten schamen als ze met de auto ergens een biefstuk friet gaan eten misschien? Op zondagmiddag in een trage Mercedes, de mannen vooraan, de vrouwen achteraan. Eens per week naar het steakrestaurant met terrasverwarming. Niks extravagant. Een gewone zondagse portie CO₂-uitstoot. So what? Moeten die mensen nu na de dame blanche en de koffie de klimaatrekening gepresenteerd krijgen? "Neen" antwoorden het gezond verstand en het goed fatsoen in koor.

We moeten het ludiek en positief aanpakken. Het goede gevoel dat je de wereld kan verbeteren. Dat zou beter werken om mensen in beweging te krijgen. Toch wringt dit met de cijfers uit het Zuiden over klimaatrampen, verzopen of verdroogde oogsten, ziektes en ondervoeding. Laatst nog in de Metro: "In de Sahelregio dreigen dit jaar 1.025.000 kinderen slachtoffer te worden van ernstige ondervoeding". De regen laat het afweten. Hoeveel tijd geven we ons om vrolijk actie te voeren? En hoe lang kunnen we jaar na jaar meer CO₂ uitstoten, weten hoe verwoestend dit is en ons toch verwonderd afvragen of we ons nu schuldig moeten voelen? (Oei, als dat niet met het vingertje was. Sorry.)

BART DEMEDTS

NIET TE MISSEN

FLORIBERT CHEBEYA

In juni 2010 werd de Congolese mensenrechtenactivist vermoord teruggevonden. De Belgische cineast Thierry Michel beet zich vast in de rechtszaak die erop volgde. Met een beklijvende documentaire als resultaat.

| pagina 6

NICOLAS SARKOZY

Frankrijk heeft zijn financiële transactietaks. Weliswaar een anorexiaversie van de oorspronkelijke bedoeling. Kan de Franse president zich nu kronen tot de nieuwe Robin Hood? En hoe moet het nu verder?

| pagina 10

NOORD-ZUID in beweging

Zaterdag 21 januari bliezen meer dan 200 vrijwilligers en medewerkers van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging verzamelen voor het **jaarlijkse Nieuwjaarsmoment**. Gastsprekers behandelden thema's zoals de verkiezingen in Congo, de klimaattop in Durban, de opvangcrisis en de financiële transactietaks. Centrale spreker was professor **Guy Standing**, schrijver van het boek *The Precariat*. Hij maakte een verpletterende analyse van de impact van het huidige economische systeem op onze en andere samenlevingen.

www.11.be/nieuwjaar

FOTO BOBETTE INGENHUIJ

FOTO BOBETTE INGENHUIJ

FOTO THOMAS D'HAES - OPEN

FOTO THOMAS D'HAES - OPEN

In **SOS Opvang** bundelden acht ngo's hun krachten in reactie op de opvangcrisis de voorbije winter (zie ook p. 16). Op 6 maart voerden ze actie voor het kabinet van staatssecretaris voor Asiel en Migratie Maggie De Block (Open VLD). Ze vroegen aan de regering om bij de begrotingscontrole de opvangcrisis niet uit het oog te verliezen.

www.sosopvang.be

11.11.11

RECHT MET TEGEN ONRECHT

Ondernemen tegen armoede?

Het Belgisch Investeringsfonds voor Ontwikkelingslanden (BIO) onder de loep.

11DOSSIER

Investerings met weinig ontwikkelingswaarde

In een spraakmakend dossier stelt 11.11.11 de werking van het *Belgisch Investeringsfonds voor ontwikkelingslanden* (BIO) aan de kaak. Dit fonds stimuleert private ondernemingen om te investeren in ontwikkelingslanden. Maar van die doelstelling is de voorbije tien jaar weinig in huis gekomen. Ondernemingen investeren vooral in landen en sectoren met het minste risico. De ontwikkelingswaarde is dikwijls ver te zoeken. Het 11. dossier zorgde voor heel wat ophef in de kranten en haalde het vrt-tv-journaal. De politieke reactie bleef niet uit. Minister van Ontwikkelings-samenwerking Magnette beloofde al een hervorming van BIO. En beleidsmedewerker Jan Van de Poel stelde het dossier in het parlement.

www.11.be/11dossiers

Durban is **RAMP** voor het Zuiden

Een half miljoen mensenlevens. Dat is de kostprijs van het povere akkoord op de VN-klimaatconferentie van Durban. En het Zuiden is opnieuw de grootste verliezer. Reden genoeg voor een tweede jaar klimaatcampagne van 11.11.11.

Op het vlak van de CO₂-uitstoot is Durban een mager beestje. Het Kyoto-protocol, momenteel het enige wereldwijde verdrag dat de uitstoot van broeikasgassen regelt, loopt af in 2012. In afwachting van een toekomstig globaal klimaatakkoord, kwam men een tweede verbintenisperiode overeen. Maar Rusland, Japan en Canada gaven vrijwel meteen te kennen niet in een tweede Kyoto-periode te stappen. Bovendien is men het niet eens over de duur van de verbintenis, vijf of acht jaar.

Op de luchthaven, nog net voor haar vertrek naar Durban, krijgt een grieperige minister Schauvliege, meer dan 24.000 ondertekende klimaatakkoorden van 11.11.11 en de Bond Beter Leefmilieu. De inzet: een ambitieus internationaal klimaatakkoord, met bindende reductiedoelstellingen en garanties voor nieuwe bronnen voor klimaatfinanciering. Enkele dagen later bereiken de wereldleiders op de valreep toch een akkoord. Dat er een akkoord is, blijkt zowat de enige reden tot tevredenheid.

UITSTOOT VERMINDERT NIET

Waarover is er nu een akkoord bereikt? Het Kyoto-protocol is verlengd met een tweede termijn, het *Green Climate Fund* werd geoperationaaliseerd en men gaat werk maken van een nieuw globaal klimaatregime. De onderhandelingen voor dit akkoord moeten in 2015 rond zijn.

TE LAAT?

Het internationale klimaatakkoord waarvan sprake, wordt tegen 2015 ingevuld en treedt pas in werking in 2020. Dit is erg laat. Wetenschappers zien hierdoor de opwarming van de aarde naar 3,5 graden stijgen. Onder de 2 graden blijven is onmogelijk. Nochtans had de vorige VN-klimaatconferentie van Cancun die 2 graden als bovengrens vastgelegd. Wetenschappelijk onderzoek wijst trouwens uit dat een opwarming van 1,5 graden al grote risico's inhoudt.

Om de opwarming van de aarde onder de 2 graden te houden, moet volgens het internationaal wetenschappelijk VN-klimaatpanel de globale uitstoot van 50 gigaton

De industrielanden moeten hun CO₂-uitstoot verminderen met 40% om de opwarming onder de 2 graden te houden.

verminderd worden tot 7 gigaton in 2050. Om dat te bereiken moeten de industrielanden hun CO₂-uitstoot verminderen met 40% ten opzichte van 1990. Maar in Durban zijn geen concrete beloftes gemaakt over reductiedoelstellingen. Het blijft zelfs onduidelijk of het toekomstige klimaatakkoord juridisch bindende doelstellingen zal opnemen.

GEEN GELD VOOR GROENE ONTWIKKELING

De industrielanden beloofden de ontwikkelingslanden al financieel te helpen om zich te wapenen tegen de klimaatverandering. Daar moet het *Green Climate Fund* voor zorgen. In Durban kwamen ze overeen om vanaf 2020 jaarlijks 100 miljard dollar te investeren in een groene ontwikkeling van het Zuiden. Vanwaar deze middelen zullen komen, blijft een vraagteken. Zonder duidelijke afspraken dreigt dit fonds een lege doos te worden. 11.11.11 pleit voor nieuwe en toekomstige financieringsbronnen zoals de Financiële Transactie Taks of een belasting op internationaal lucht- en scheepvaartverkeer.

Pikant detail: de bedrijfsweld krijgt toegang tot het Groen Klimaatfonds. De kans is groot dat ze enkel zullen investeren in grootschalige en winstgevend projecten. De initiatieven die de klimaatslachtoffers nu al nemen, zullen wellicht op weinig interesse kunnen rekenen. Ze brengen immers geen winst op. Of de lokale bevolking in het Zuiden er dus beter van zal worden, is nog maar de vraag.

NEFASTE GEVOLGEN VOOR HET ZUIDEN

Mensen in het Zuiden zijn voor hun levensonderhoud sterk afhankelijk van hun omgeving. Voedsel,

Een half miljoen mensenlevens

Een opwarming van twee graden is onvermijdelijk. Dit zal het leven op aarde grondig wijzigen. Het betekent meer muskieten, wat aanleiding zal geven tot knokkelkoorts en malaria. In Afrika zullen 75% van de oogsten mislukken met stijgende voedselprijzen tot gevolg. Vierhonderd miljoen extra mensen zullen honger lijden, drie miljard worden bedreigd door watertekort. De deur staat zelfs open voor een opwarming van 3,5 graden. Extreme weersomstandigheden en natuurrampen zullen toenemen. Hittegolven, overstromingen, stormen en bosbranden. Met alle gevolgen van dien. Tegen 2030 zullen maar liefst 500.000 mensen per jaar sterven door de klimaatverandering. De magere uitkomst van Durban kost letterlijk mensenlevens. Veruit de meeste slachtoffers wonen in het Zuiden.

drinkbaar water, medicijnen en zelfs materiaal voor hun huizen, halen ze vaak uit de natuur. Wanneer die natuurlijke hulpbronnen schaars worden door droogte, overstromingen of orkanen verkleinen hun overlevingskansen. Ontwikkelingslanden liggen vaak in kwetsbare gebieden. Laaggelegen gebieden waar overstromingen sneller voorkomen of droge regio's die door de klimaatverandering enkel droger worden. Het Zuiden beschikt niet over de middelen om zich te wapenen tegen de gevolgen van de klimaatverandering. Inwoners uit het Zuiden zijn momenteel dan ook de eerste slachtoffers van de klimaatverandering. Het uitblijven van een ambitieus klimaatakkoord te Durban maakt de situatie enkel erger.

KLIMAATMOEHEID?

Wetenschappers en ngo's wijzen al langer op de hoogdringendheid, maar politici leiden aan klimaatmoeheid. Of zijn ze aan handen en voeten gebonden aan economische belangen? De nodige kennis en technologie is nochtans voor handen, we weten welk beleid nodig is. Het gaat om politieke keuzes.

Gelukkig heeft 11.11.11 geen last van klimaatmoeheid. Omwille van de grote impact op het Zuiden, laten wij het klimaatthema in 2012 niet los. Op Vlaams, Belgisch en Europees niveau ijveren wij voor een ambitieus klimaatbeleid en we voeren een tweede jaar campagne rond dit thema.

SARAH LAMOTE EN CAROLIEN VAN LOON

BOVEN: Bij haar vertrek naar Durban krijgt Vlaams minister Schauvliege meer dan 24.000 ondertekende klimaatakkoorden van 11.11.11 en de Bond Beter Leefmilieu. Het gevraagde ambitieuze klimaatakkoord is er niet gekomen. FOTO DIRK PEETERS

LINKS: Op de pier in Durban voerde Oxfam actie voor het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen zoals steenkool. FOTO REUTERS

Congolese politie op beklaagdenbank

Op 2 juni 2010 treft men de mensen-
rechtenactivist Floribert Chebeya vermoord
aan in zijn auto. Meteen vertrekt de
Belgische filmmaker Thierry Michel naar Congo.
Acht maanden lang zal hij het proces volgen
van de aangeklaagde politieagenten. Een
beklijvende documentaire is het resultaat.

Het filmfestival Open Doek vertoont
de film op 21 april.
Info: www.opendoek.be

• www.passerelle.be

*De Belgische cineast Thierry Michel is er
bij als Floribert Chebeya op 30 juni 2010
onder een massale belangstelling wordt
begraven. Acht keer zal hij op en neer
reizen om het verloop van de gerechtsgang
van nabij te filmen. FOTO BENJOT VAN NAELE*

Drie films maakte Thierry Michel
al over Congo en Floribert Che-
beya kende hij persoonlijk. Het
is dan ook niet verwonderlijk
dat hij naar Kinshasa trekt om
het verloop van de gerechts-
gang te filmen. 11.11.11 steunde de realisatie van
de documentaire.

WIE GAF DE OPDRACHT?

Uit meer dan 100 uren rushes distilleert hij een film
van 1 uur en 40 minuten die met verbijstering slaat.
De cineast hoeft geen commentaar te geven. Zijn
rauwe beelden zoemen in op de wanhoop van de

nabestaanden, de arrogantie van de beschuldigten,
het onbehouwen van de advocaten van de beschul-
digden, de moedige en heldere standpunten van de
geestelijken die de begrafenisdienst voorgeaan. De
beelden grijpen naar de keel, roepen verontwaardi-
ging op, en vooral afgrijzen dat dit in de 21e eeuw
nog steeds kan gebeuren, terwijl de hoofdverant-
woordelijken tot de dag van vandaag vrijuit gaan.
Uiteindelijk werden vier agenten ter dood veroordeeld.
Drie van hen waren al voor het proces gevlucht. De
werkelijke omstandigheden van de dood van de 'Voix
des sans-voix' zijn tot op vandaag niet uitgeklaard.
Het lijkt er sterk op dat de autoriteiten betrokken
waren bij de dood van Chebeya. Het verklaart ook de
titel "De zaak Chebeya, een staatsmoord?".

DOSSIER VOOR DEN HAAG

De dag voor zijn dood had Chebeya een afspraak
met politiechef John Numbi. Nadien is hij niet meer
levend terug gezien. De nabestaanden en aanhan-
gers van Chebeya zijn er vast van overtuigd dat hij
de opdrachtgever is van de moord. Chebeya stond
namelijk op het punt om een dossier tegen hem in

te dienen bij het Internationaal Strafhof in Den Haag. De ex-generaal zou in 2007 en 2008 de leider zijn geweest van het zogenaamde Simba-bataljon dat verantwoordelijk is voor de moord op honderden leden van een religieus-politieke organisatie in de provincie Bas-Congo. Maar Numbi moest tijdens het proces enkel opdagen als getuige en loopt nog altijd vrij rond. Dat Chebeya het laatst bij hem was, noemt hij 'een ongelukkig toeval'.

INTERNATIONALE DRUK

Met de film geeft Michel ook kritiek op het regime van Kabila, want Numbi is nog steeds één van de getrouwen van de president. "Gerechtigheid is zeker niet geschied in dit proces", verklaart de regisseur Thierry Michel, "maar ik ben ervan overtuigd dat de rechters wel hun best hebben gedaan om de waarheid te achterhalen. Deels omdat er ook wel wat druk op hen stond. De burgerlijke partij had maar liefst veertig advocaten om haar zaak te bepleiten. En ook de Europese Unie en een pak internationale ngo's hielden het proces nauwlettend in de gaten."

WAT VALT ER TE VIEREN?

Chebeya deinsde er niet voor terug de straffeloosheid in zijn land en de schendingen van de mensenrechten aan te klagen. Voor de viering van 50 jaar onafhankelijkheid vorig jaar, vroeg hij zich openlijk af wat er eigenlijk te vieren viel. Het geluk van het volk? Terwijl in feite het overgrote deel van de bevolking in extreme armoede leeft? "Flori is gestorven voor zijn werk", vertelt zijn echtgenote in de documentaire. De vrouw heeft intussen asiel gekregen in Canada, omdat ook zij vreest voor haar leven. In 2006 had Chebeya scherpe kritiek op de verkiezingen die volgens hem niet democratisch waren verlopen. Vorig jaar nog drong hij er bij de overheid op aan de nieuwe verkiezingen te houden voor het aflopen van de ambtstermijn van Kabila (6 december) en zelf middelen te zoeken om verkiezingen te financieren. Wat zou zijn reactie nu zijn geweest? "Ongetwijfeld had hij opnieuw de vermeende fraude aangeklaagd", vertelt producer Christine Pireaux. "De bedoeling is de documentaire vanaf juli ook in Congo zelf uit te brengen. Daar wachten de mensen met spanning op dat moment. Al zal de film er ongetwijfeld ook een heel debat op gang brengen."

MARJAN CAUWENBERG

Wat brengen de verkiezingen?

Eind vorig jaar waren er president- en parlementsverkiezingen. In het najaar zijn er wellicht provinciale verkiezingen en in 2013 die voor de lokale besturen. Ze zullen cruciaal zijn voor de democratisering van Congo.

Op 9 december wordt Joseph Kabila uitgeroepen tot overwinnaar van de presidentsverkiezingen. Hij haalt 48,95% van de stemmen. Tshisekedi wordt tweede met 32,33%. De oppositiekandidaat verwerpt de resultaten en roept zichzelf uit als president. Hierop ontstaan rellen tussen de aanhangers van Kabila en Tshisekedi. Tot in de Brusselse wijk Matongé is het protest voelbaar.

Verloren stemmen

Er blijven heel wat vragen bij het verloop van de verkiezingen van 28 november 2011. Eerst was er de grondwetsherziening, waardoor president Kabila zijn herverkiezing zo goed als veilig kon stellen. Dan waren er de logistieke problemen van de nationale kiescommissie. Uiteindelijk kunnen de verkiezingen wonderwel toch doorgaan. 11.11.11 volgt de stembusgang met een ploeg waarnemers. Met een opkomst van 58,81% laat de Congolese bevolking zien dat ze klaar is om mee te beslissen over de toekomst en de leiders van het land. Toch is de chaos groot: stembrieven in de regen, pv's verloren. Volgens de observatiemissie van de Europese Unie gingen zeker 1,6 miljoen stemmen verloren. Bij de verwerking van de stemmen is geen grondige en systematische controle.

Protest gefnuikt

Ook de uitslag van de parlementsverkiezingen wordt betwist. Zowel meerderheid als oppositie beschuldigen de kiescommissie ervan de resultaten vervalst te hebben. Een onderzoek biedt geen oplossingen. De coalitie rond Kabila (MP) behoudt zijn meerderheid in het parlement, maar verliest bijna 40% van zijn zetels. Oppositiepartij UDPS van Tshisekedi wordt opnieuw tweede. Als protest tegen de gang van zaken organiseert de bevolking de 'mars van christenen' in Kinshasa. De politie verbiedt het protest. Berichtgeving over schendingen van mensenrechten, beperkingen van meningsuiting, arbitraire politieke arrestaties en intimidaties nemen toe.

Democratisering

De Congolese bevolking heeft gestemd voor verandering, maar is een politieke impasse rijker. De provinciale verkiezingen van het najaar en de lokale verkiezingen van volgend jaar zullen een fundamentele stap zijn in het democratiseringsproces van het land. Pas als de democratie van onderuit begint en lokale verkozenen verantwoording moeten afleggen op lokaal niveau, kan je van een optimale vertegenwoordiging van de Congolese bevolking spreken.

LINE RISCH

Met een opkomst van 58,81% bij de presidents- en parlementsverkiezingen van vorig jaar liet de Congolese bevolking zien dat ze klaar is voor het democratiseringsproces. De provinciale en lokale verkiezingen zullen cruciaal zijn voor dit proces.

FOTO © 11.11.11 - GIAMPAOLO MUSUMECI

• www.11.be/congo

De strijd om grondstoffen gaat gepaard met hevige conflicten. Zowel in Peru als in Indonesië laaiden de voorbije maanden de protesten hoog op.

Grondstoffenroof stuit op hevig protest

Mars voor water brengt Peruaanse regering in problemen

Boerenprotest in het noorden van Peru kreeg een serieus staartje. Het thema van drinkbaar water stond plots in het centrum van de politieke discussie, zorgde voor een regeringscrisis en bracht duizenden mensen op de been.

De bom barst als de nieuwe president Ollanta Humala toestemming geeft voor een stevige uitbreiding van de Yanacocha-mijn, eigendom van het Amerikaanse Newmont Mining. Die zou daarmee de grootste goudmijn van Latijns-Amerika worden.

De maat is vol

Nochtans had Humala tijdens zijn verkiezingscampagne beloofd dat hij niet zomaar nieuwe mijnprojecten zou toelaten zonder de inspraak van het volk. Die ommezwaai versterkt nog de woede van de inwoners van Cajamarca. Ze trek-

ken massaal de straat op. Uit ervaring kennen ze de gevolgen van de mijnbouw en ze maken zich terecht zorgen over drinkbaar water.

Het hek is helemaal van de dam als ook nog een document van het ministerie van Milieu uitlekt. Daaruit blijkt dat de impact op de waterhuishouding en lokale ecosystemen zeer ernstig en onomkeerbaar zou zijn. De bevolking organiseert grote manifestaties en wegblokkades onder de slogan 'Agua sí, mina no' (water, ja, mijnbouw, nee).

Regeringscrisis

De hele situatie zorgt zelfs voor een regeringscrisis. Vice-minister van Milieu José de Echave, is het niet eens met de nieuwe concessie en neemt ontslag. Vooral ook omdat de bevoegdheden van het ministerie van Milieu afgezwakt worden. De Echave werkte voordien bij Cooperación, een partnerorganisatie van 11.11.11 die gespecialiseerd is in de gevolgen van de mijnbouw voor

De Peruaanse bevolking pikt niet langer het nationale mijnbouwbeleid dat geen rekening houdt met de effecten op het drinkwater. FOTO JONAS HULSENS

de gemeenschappen en het milieu. De eerste minister en nog enkele andere ministers volgen zijn voorbeeld.

Uit het groeiend protest ontstaat het initiatief voor een nationale watermars. Een protestmars vanuit Cajamarca in het noorden naar de hoofdstad Lima. Al snel engageren sociale organisaties, jongerenorganisaties, milieubewegingen en gemeenschappen uit de rest van Peru zich om mee te doen aan de mars. Zo groeit de actie uit tot een nationale protestactie tegen de wildgroei van groot-schalige mijnbouwprojecten. Vanuit alle streken vertrekken gelijkaardige marsen. Half februari

komen zo'n 20.000 mensen naar Lima voor een groot publiek forum over waterrechtvaardigheid. De Peruaanse bevolking pikt niet langer het nationale mijnbouwbeleid. Dat is duidelijk. Ze wil dat de overheid water als mensenrecht erkent, het recht op inspraak respecteert, mijnbouw verbiedt in gebieden waar waterbronnen ontspringen, en ook het gebruik van giftige producten als cyanide en kwik.

• congaeuropa.wordpress.com
• www.conacami.pe

Indonesische boeren vechten voor hun grond

Indonesië kende de voorbij maanden enkel hevige conflicten in verschillende delen van het land. Telkens ging het over boeren die van hun land moesten voor mijnbouw, steenkool of palmolie. De protesten mondten uit in een grote nationale actie voor sociale en ecologische rechtvaardigheid.

Privémilities verjagen boeren

Het protest begint in Mesuji, zo'n 300 km boven de hoofdstad Jakarta. In december escaleert daar een conflict tussen lokale boeren en de drie plantagebedrijven die de gronden al in 2004 in concessie hadden gekregen. Honderden boeren-families werden toen van hun gronden verdreven. Maar die legden zich daar niet bij neer en bezetten opnieuw hun land. Grond is voor hen immers hun bron van inkomsten. Daarop huren de bedrijven een privé-militie in om de boeren van hun grond te verjagen. Gewapende troepen vernielen de velden, bedreigen, slaan en schieten op de ongewapende boeren.

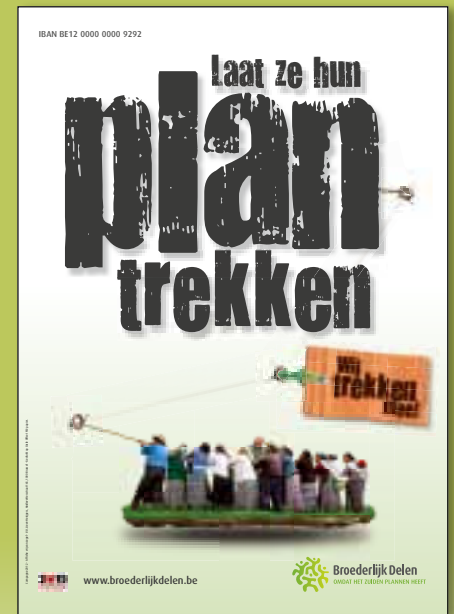
Twee doden

"Dit is geen nieuw conflict en zeker niet het enige", legt Teguh Surya van 11.11.11-partner Walhi uit. "Het is slechts een voorbeeld uit honderden gelijksoortige gevallen: een plantagebedrijf krijgt een concessie van de overheid zonder dat de bevolking wordt geraadpleegd. Het bedrijf start de exploitatie, laat de lokale boeren weten dat het nu over de landtitels beschikt, en schakelt de politie en eigen veiligheidsdiensten in om de boeren desnoods hardhandig van hun grond te zetten." Na Mesuji volgt eind december Bima op het eiland

Sumbawa. De lokale bevolking blokkeert de haven, die gebruikt wordt door een Australisch mijnbedrijf. De politie treedt hardhandig op, met twee doden als gevolg.

Lokale besturen krabbelen terug

Beide conflicten zijn maar twee voorbeelden van de ware kettingreactie aan straatprotesten. Het geduld van de bevolking is duidelijk op. Daarop neemt Walhi het initiatief voor de coalitie 'Pemulihan Indonesia' of 'Indonesië heropbouwen'. Daarin bundelen 37 organisaties de krachten om een signaal te geven aan de regering dat het zo niet langer kan. Op 12 januari organiseert de coalitie een grote, nationale actie tegen de ongebreidelde 'landgrabbing' en voor landhervorming. In alle provincies komen boeren, studenten en arbeiders op straat om sociale en ecologische rechtvaardigheid te eisen. De actie leverde al enkele kleine successen op. Sommige lokale besturen hebben contracten voor mijnbouw of plantages ingetrokken, onder meer in Bima. En in het Indonesische parlement is een nieuwe werkgroep

De ontginning van grondstoffen staat dit jaar centraal in de campagne van Broederlijk Delen. Ze vindt dat ontwikkelingslanden zelf moeten kunnen kiezen hoe ze hun grondstoffen aanwenden voor hun ontwikkeling, in plaats van verplicht te worden ze ruw te exporteren.

opgericht die een voorstel moet uitwerken om voor de lang aanslepende conflicten sneller tot oplossingen te komen.

• www.11.be/indonesie

MARJAN CAUWENBERG

In Indonesië groeit het protest tegen het feit dat lokale boeren van hun grond worden gezet omdat de regering die in concessie geeft aan plantagebedrijven. In januari was er een nationale actie tegen deze landroof. FOTO KARTINI - WALHI

Sarkozy de nieuwe ROBIN HOOD?

De Franse financiële transactietaks is een feit. Weliswaar een anorexiaversie van de oorspronkelijke bedoeling. Maar toch een stap die perspectief geeft op een Europese belasting. Dan wel met wat meer body graag.

De Franse president toonde zich de laatste jaren een voorstander van de financiële transactietaks (FTT), ook *Robin Hood Tax* genoemd. Omdat er geen eensgezindheid kwam binnen de Europese Unie, besloot Sarkozy eind januari de taks eenzijdig in te voeren. De wet is inmiddels gestemd en gaat in voege vanaf augustus.

MET DE HANDREM OP

De Franse taks is een eerste stap om de financiële markten voor hun verantwoordelijkheid te stellen.

De financiële transactietaks komt er aan ...

1972

James Tobin, Amerikaanse econoom en Nobelprijswinnaar lanceert het voorstel van een belasting op monetaire transacties.

2000

Op een hoorzitting van de senaat argumenteren de Duitse prof. Bernd Spahn (foto), de Canadese onderzoeker Rodney Smith en VUB-professor Lieven Denys de technische haalbaarheid van de Tobintaks.

1997

De zware Aziatische financiële crisis toont de nood aan een belasting op monetaire transacties.

1996

Tijdens de campagne 'Werk aan de wereld' lanceren 11.11.11, enkele ngo's en de vakbonden de Tobintaks als voornaamste politieke eis.

2001

Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie. 11.11.11 voert de grootscheepse campagne 'radiKaal voor de Tobin'. Activisten, bekende Vlamingen en Gents burgemeester Beke laten zich kaal scheren als steun aan de Tobintaks.

2004

Goedkeuring van de Belgische wet voor een belasting op muntransacties. De uitvoering ervan hangt af van een akkoord binnen de Eurozone. Het rapport 'Landau' over innoverende financiering, in aanloop naar de VN-Millenniumdoelentop van 2005 houdt een stevig pleidooi voor een belasting op muntransacties.

Bovendien is hiermee de jarenlange discussie over de haalbaarheid voorgoed van de baan. En Sarkozy stelt zich duidelijk tot doel om met zijn voorbeeld andere landen over de streep te trekken. "We willen laten zien dat er absoluut geen reden is om degenen die de financiële crisis veroorzaakten daar niet voor te laten betalen."

Op zich geen slechte zaak. Toch blijft de Franse taks een mager beestje. De belasting van 0,1% op het verhandelen van aandelen geldt enkel voor de honderd grootste Franse bedrijven. Wel goed is de taks van 0,01% op *short selling* en op *high frequency trading*. Hoe laag ook, betekent dit een reële rem op speculatie, oorzaak van heel wat problemen.

Ander heikel punt is de besteding van de opbrengst. Gaf Sarkozy aanvankelijk nog aan dat een deel daarvan naar ontwikkeling en klimaat zou gaan, dan is daar nu geen letter van terug te vinden in de wettekst. Het verwachte miljard euro zou gewoon naar de Franse staatskas gaan.

DENEN MOETEN HET DOEN

We hopen dat de Franse taks ons op weg zet naar een degelijke belasting op de financiële markten. Een taks die een breed gamma aan financiële producten belast en door meerdere landen wordt toegepast. Een groot aantal landen zijn ondertussen al voorstander van de taks. Negen EU-lidstaten, waaronder België, vormen ondertussen de *coalition of the wil-*

ling. Ze willen onder het Deense voorzitterschap de invoering van een volwaardige Europese FTT rond krijgen.

Een nieuw rapport van twee gerenommeerde economen kan hen daarbij helpen. Pernaud en Griffith-Jones becijferden dat de invoering van een belasting op financiële transacties een positief effect zal hebben op de economische groei. "De taks zou het risico op een nieuwe financiële crisis aanzienlijk verkleinen, en als we hiermee rekening houden, kan de taks een groei van 0,25% betekenen", aldus Griffith-Jones.

GOED BESTEDEN

Als er een Europese financiële transactietaks komt, kan die aardig wat in het laatje brengen. Dat mag echter niet dienen voor het spijsen van de kas van de Europese Commissie zelf. Of nog erger, voor een reddingsfonds voor de banken. Zowel de Noord-Zuidbeweging als het Financieel Actie Netwerk (FAN) blijven erover waken dat de taks wordt gebruikt om extra middelen te genereren voor een sociaal beleid, voor ontwikkeling en voor de strijd tegen de klimaatverandering.

MARJAN CAUWENBERG

"Een belasting op financiële transacties zal een positief effect hebben op de economische groei."

- www.11.be/tobintaks
- www.hetgrotegeld.be

FOTO TIMKE D'HAES

2005

Op de VN-top komt de taks niet uit de verf. Daarop organiseert de Franse president Chirac een grootse conferentie in Parijs. Daar ziet de 'leading group on innovative financing' het licht. Die zal een belangrijke rol spelen in het politiek opwarmen van de taks.

2008

De wereldwijde financiële en bankencrisis maakt de financiële transactietaks brandend actueel. Frankrijk blijft een belangrijke pleitbezorger.

2009

Yves Leterme, toenmalig Buitenlandminister sluit zich openlijk aan bij de voorstanders van de taks. Vanaf dan promoot de Belgische regering actief de taks.

2010

Leterme houdt als Europees voorzitter een pleidooi voor een financiële transactietaks op de VN-top over de Millenniumdoelstellingen.

2011

De Europese Commissie stelt de invoering van een FTT voor en de Franse president Sarkozy zet hem op de agenda van de G20. Ook Bill Gates spreekt zich uit voor de taks. De Europese top op het einde van het jaar komt niet tot een akkoord.

2012

Frankrijk voert eenzijdig een sterk gereduceerde vorm van de financiële transactietaks in.

Hebben de vrijwilligers nog iets in de pap te brokken binnen de Vlaamse Noord-Zuidbeweging? Jan Van de Poel (29) onderzocht het in zijn doctoraatsthesis en ziet enkele uitdagingen voor de Vlaamse ngo's.

FOTO DIRK PEETERS

HOE DEMOCRATISCH is de Noord-Zuidbeweging?

BOVEN: Met MeAnders bracht de Noord-Zuidbeweging in 2002 zo'n 900 vrijwilligers bijeen om hun visie te geven op de vernieuwing van de beweging. "Een goed initiatief", vindt Jan Van de Poel, "maar meteen ook een leerproces voor de ngo's."
FOTO DIRK PEETERS

Binnen de sociologie bestaat er een invloedrijke stroming die zegt dat alle organisaties na verloop van tijd uitgroeien tot 'bureaucratische monsters' omdat de top enkel nog bezig is met de belangen van de organisaties als instituut. Jan Van de Poel (VUB) onderzocht voor zijn doctoraat of de Vlaamse Noord-Zuidbeweging daaraan ontsnapt.

En luisteren ngo's nog naar hun vrijwilligers?

Jan Van de Poel. Ze doen in ieder geval pogingen, maar het lukt niet altijd even goed. Het is een voortdurend aandachtspunt en ook een leerproces. De wil en de ambitie om te luisteren is er zeker. Maar je moet realistisch blijven, het is gewoon onmogelijk dat iedereen over alles beslist. Wel moet je de dialoog aanpassen aan de kennis en vaardigheden van vrijwilligers.

Noemen we onszelf terecht een beweging?

Jan Van de Poel. Volgens mij wel. Zeker in de zin van het gezamenlijk vorm geven aan een maatschappelijk alternatief. Natuurlijk is het zo dat ngo's zich soms meer gaan bezighouden met het eigen voortbestaan dan met de realisering van het oorspronkelijke doel. Sommigen vinden dat een noodzakelijke evolutie, maar daar geloof ik niet in. Mijn onderzoek toont ook aan dat zaken die op het eerste zicht een bedreiging vormen voor de 'eigenlijke' zaak, zoals afhankelijkheid

van subsidies, ook enorme kansen kunnen bieden.

Hoe kunnen vrijwilligers een meerwaarde vormen voor de Noord-zuidbeweging?

Jan Van de Poel. De vrijwilligers bepalen in grote mate de legitimiteit van de ngo's. De minister luistert naar hen omdat zij zoveel mensen vertegenwoordigen, ook de sympathisanten die geld geven. Ngo's kunnen en moeten die legitimiteit nog verder versterken door vrijwilligers inspraak te geven. Zoals bij het formuleren van de politieke eisen. Enkel op die manier maken ngo's hun democratische claims waar.

Vrijwilligers zouden zich minder en minder engageren. Klopt dat beeld met je bevindingen?

Jan Van de Poel. Ik denk niet dat het engagement daalt. Cijfers spreken dat ook tegen. Je moet wel rekening houden met het veranderend landschap en daarop inspelen. Ngo's moeten denken in 'engagements-arrangementen', bijna op individuele basis. Dat gaat volgens mij nog een stapje verder dan doelgroepenbenadering. Dat is ook een les die we van de vierde pijler kunnen leren: mensen engageren zich wanneer ze op individuele schaal iets zeer concreets kunnen realiseren. De uitdaging voor de ngo's is daarbij het 'grote verhaal' te blijven vertellen.

TINE LOMMEZ EN EDDY MAES

"Vrijwilligers bepalen in grote mate de legitimiteit van de ngo's. Ze kunnen dat versterken door hen meer inspraak te geven."

Asperges uit China en aardbeien in putje winter. Op elke straathoek vind je een divers aanbod aan groenten en fruit, afkomstig uit de hele wereld. Met alle gevolgen van dien voor ons klimaat. Maar het kan ook anders.

Eet lokaal, oogst globaal

Heel wat mensen kiezen bewust voor lokale producten. Terwijl ambitieuze internationaal bindende maatregelen uitblijven, leggen zij hun eigen CO₂-consumptie aan banden. Zo helpen ze, soms zonder het te weten, het Zuiden.

VOEDSEL OP REIS

We staan niet vaak stil bij de lange weg die voedsel aflegt voor het op ons bord beland. We beseffen natuurlijk wel dat ananas geen Belgische lekkernij is. Maar ook producten die perfect bij ons te telen zijn, worden per boot of vliegtuig geïmporteerd. Appels uit Argentinië, asperges uit China. De kous is niet af door tomaten uit het Zuiden te vervangen door Europese kweek. De hier geoogste groenten en fruit leggen tussen de veiling, het distributiecentrum en de winkel heel wat kilometers per vrachtwagen af. Ook de verwarming in serres, het gebruik van kunstmest, pesticiden en irrigatie betekenen een grote last voor het leefmilieu. Het antwoord ... lokale, biologische, seizoensgebonden groenten en fruit.

EIGEN KWEK

Je eigen groenten kweken is vandaag een hippe bezigheid. Voor volkstuintjes zijn er zelfs wachtlijsten waar heus niet enkel 60-plussers op intekenen. Heel wat mensen kiezen ervoor om met enkele vrienden een moestuintje te houden. VELT (Vereniging voor

Ecologisch Leven en Tuinieren) helpt je op weg met advies over ecologisch tuinieren. Woon je op een appartementje in de stad? De themagroep Stadspotters geeft workshops over hoe je op een beperkte ruimte een eetbare plant op je balkon, terras of dak kan kweken. Extra voordeel is dat een beetje groen op je vensterbank je gevel ook opvrolijkt.

GEEN GROENE VINGERS

Als tuinieren niet je ding is, kan je je fruit en groenten rechtstreeks van een bioboer kopen. Zo schakel je meteen een hele distributieketen uit. In Antwerpen, Brussel, Heist en Gent vind je hen onder andere op lokale boerenmarkten. Wie weet heb je wel een ecologische landbouwer bij je in de buurt die zijn groenten op de hoeve verkoopt. Op www.biodichtbijhuis.be, een initiatief van BioForum Vlaanderen en Velt, vind je de dichtstbijzijnde hoeve winkels bij je in de buurt. Mogelijkheden voor een groente- of, voor zij die graag zelf de handen uit de mouwen steken, plukabonnement, vind je hier ook terug. En dan heb je natuurlijk nog de Voedselteams. Dit zijn groepen uit eenzelfde buurt die samen aankopen bij een lokale en meestal ook biologische boer. Iedereen kan zich aansluiten bij een lokaal team dat zelf bepaalt wat en bij wie er wordt gekocht. Je bestelt je voedsel via een webwinkel en haalt het af bij een depot in de buurt.

CAROLIEN VAN LOON

- www.velt.be
- www.velt.be/stadspotters
- www.biodichtbijhuis.be
- www.voedselteams.be

Een moestuin voor het klimaat

Een tiental *Vrienden van de Groene Goesting* bewerken nu al drie jaar samen een moestuin aan de rand van Mechelen. Ze doen het voor het klimaat, voor de lekkere groenten, en omdat het plezierig is. Voor de vijf 11.11.11-ers van de groep sluit het naadloos aan bij hun solidariteit met het Zuiden.

Els Driessens: "Vooral het oogsten is plezierig. En je weet ook wat je eet, zonder pesticiden, herbiciden of speciaal gekweekte zaden."

Katleen Driessens: "In het begin van het jaar komen we om de twee weken naar hier. Daarna is dat meer. In de zomer komen we ook de vrijdagavond en als het goed weer is, blijven we kletsen bij het vuur."

Minime Deraedt: "Ik woon hier in de buurt en daarom geef ik de kippen eten en raap ik de eieren. Als het warm is in de zomer zorg ik ervoor dat de planten voldoende water krijgen."

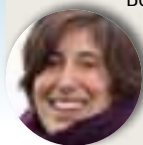
Floor Snauwaert:

"We konden deze ervaring goed gebruiken tijdens de vorige 11.11.11-campagne. Op het Mechelse Otter Trotterfestival in juni stonden we met een geanimeerde stand met een klein moestuintje en plantjes om het klimaat-thema duidelijk te maken."

• www.11.be/11/mechelen

Helena Noteris (met Bo): "Samen met ons dochtertje Bo komen we graag naar de moestuin om te genieten van de frisse buitenlucht en te wroeten in de grond. De moestuin is altijd een gezellige en gezonde uitstap."

Koen Ribbens: "Het is mooi om te zien hoe het groeit, hoe er elk jaar iets bijkomt. Een kippenren, de afboording van de bedden, ..."

Pim Niesten: "We zijn ook een vriendengroep. Zo waren we vorige week samen op weekend. Daar hebben we ook vergaderd en spraken we af welke groenten we gaan telen."

Pieter Brasseur: "Ook al betaal je een eerlijke prijs voor je boontjes uit Kenia, het is een verkeerde manier om het Zuiden te steunen. Voor die landen is het beter een eigen economie op te bouwen gericht op de bevolking."

Geert Van Dam: "Het idee van de moestuin is gegroeid in onze vriendenkring, zowel van de 11.groep als erbuiten. Door groenten zelf te kweken en niet te importeren, proberen we zelf iets te doen aan de klimaatopwarming, al is het bescheiden."

EDDY MAES

FOTO BETTY REX

breed • uit

MANO MUNDO KIEST VOOR HET KLIMAAT Zoals elk jaar is Mano Mundo van 12 en 13 mei de opener van de festivalzomer. Muzikale headliner is zonder twijfel de Malinese ster Mory Kante, met verder nog Hannelore Bedert en de dove Finse rapper Signmark. Maar Mano Mundo staat ook voor een uit de kluiten gewassen wereldmarkt, theater, circus, stand-upcomedy ... En onder de noemer 'Kies voor het Klimaat' dagen 11.11.11 en Bond Beter Leefmilieu de bezoeker uit om resoluut te kiezen voor een beter klimaat.

www.manomundo.be

GEEF DE MINISTER EEN STEVIGE PRIK Wereldwijd sterven mensen aan perfect

te voorkomen of te genezen aandoeningen. Al te vaak geldt: arm maakt ziek en ziekte maakt arm. Dat is onrechtvaardig. Gezondheid is een mensenrecht. Daarvoor ijveren de partners van *fos-socialistische solidariteit* in het Zuiden. En daarvoor ijvert fos samen met de socialistische beweging in Vlaanderen. Ze schuift vijf remedies naar voor die de gezondheid wereldwijd vooruit helpen. Zoals een Wereldgezondheidsfonds. En sociale controles en participatie. Geef de minister van Ontwikkelingssamenwerking een stevige prik op de website www.prikvoorgezondheid.be

KLIMAATFORUM Op 27 april organiseert PROTOs een Klimaatforum in het Vlaams parlement. Dit forum is het slotmoment van de *Klimaatspiegel*, een educatief traject van vijftien BSO- en TSO-scholen om kennis te maken met de problematiek van water en klimaat. Tijdens de slotzitting overhandigen de scholieren hun bevindingen aan onze Vlaamse beleidsmakers.

www.protosh2o.org

OPEN DOEK FESTIVAL Van 20 tot 29 april toont het Open Doek Festival in de Warande in Turnhout een selectie artistieke films uit alle windstreken. Films die de rijkdom en verscheidenheid van deze wereld laten zien. Het festival brengt premières, exclusieve screenings en een focus op regisseurs en landen in vijf secties: verhalen, ontdekkingen, documentaires, kinderen en een competitie. Gedurende het festival zijn er ook master classes, workshops, debatten en een 3-daags filmcollege. Je kan er ook naar tentoonstellingen, concerten en veel meer gaan. 11.11.11 steunt het filmfestival. www.opendoek.be

Een bed en warm eten als ACTIEMIDDEL

De opvangcrisis, acht ngo's zagen ze van ver aankomen en bundelden de krachten in SOS Opvang. Die zorgde voor opvang, maar vooral voor een scherp politiek signaal.

FOTO VLUCHTELINGENWERK VLAANDEREN

ACTIE BIJ DE BLOCK

11.11.11 werkte mee met SOS Opvang, samen met Caritas, Ciré, Convivial, Dokters van de wereld, Oxfam, Unicef en Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Het consortium vraagt aan de nieuwe regering om zich niet te laten verleiden door maatregelen die het recht op opvang beperken. Ze moet structurele oplossingen uitwerken die een menswaardige opvang garanderen, met respect voor de fundamentele mensenrechten. Dat onderstreepte ze nog eens tijdens een actie bij staatsecretaris De Block op 6 maart.

- www.sosopvang.be
- www.11.be/migratie

MEER DAN EEN BED

Voor het derde jaar op rij stonden voorbij winter honderden asielzoekers in de vrieskou omdat de reactie van de regering ruim ontoereikend was. Gelukkig reageerden de acht organisaties van SOS Opvang alerter. Half december opende het een noodopvang voor 150 mensen, gedragen door tientallen vrijwilligers. Tot 26 februari voorzag het een nacht-opvang met een warm bed, een warme maaltijd en een ontbijt. De asielzoeker krijgen ook sociale en juridische begeleiding van organisaties die daarin gespecialiseerd zijn.

11.11.11 werkte mee aan SOS Opvang, in de eerste plaats als aanklacht tegen het falend en eenzijdig regeringsbeleid. Die veegt de voeten aan internationale overeenkomsten die haar verplichten om opvang te voorzien voor iedereen die asiel aanvraagt. Pas daarna kan de overheid beslissen of iemand recht heeft op een verblijfsstatuut.

OVERSPOELD MET ASIELZOEKERS?

Heel wat landen in het Zuiden vangen veel vluchtelingen op en in nog moeilijker omstandigheden dan in België. Het grootste vluchtelingenkamp in Kenia telt meer dan een half miljoen Somalische vluchtelingen. Tanzania en Congo vingen honderdduizenden vluchtelingen na de Rwandese genocide. Maar de Belgische regering laat mensen in de kou staan, terwijl vorig jaar welgeteld 24.000 vluchtelingen aan onze deur klopten.

De groeiende ongelijkheid en het gebrek aan perspectief op ontwikkeling in eigen streek zorgen voor migratie uit het Zuiden. Daar komen dan nog de kwalijke effecten van de klimaatverandering bij. In die omstandigheden is migratie logisch. Toch blijven de industrielanden, met Europa op kop, vooral een eenzijdig repressief beleid voeren.

EDDY MAES